

MUSEUMSAVISEN

Nr. 39
December 2004
24. årgang

HOLSTED • BRØRUP • VEJEN

Kustodeudflugten

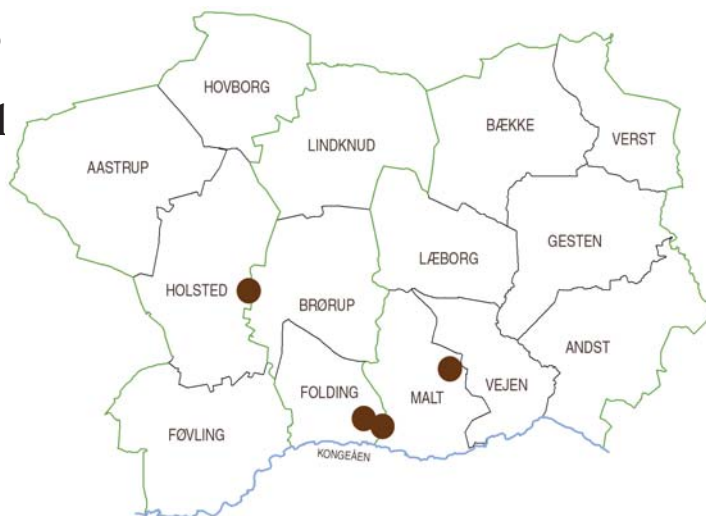
Samleren og amatørarkæologen

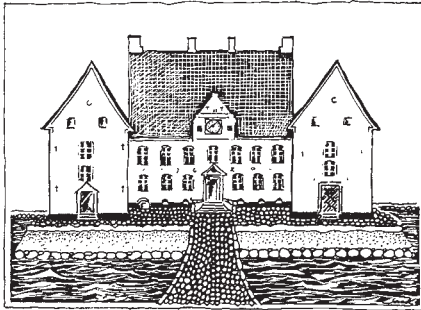
En heldig kartoffel...

Temaudstilling 2005

Økonomisk støtte til
Sønderskovmodel

Sønderskov
vandmølle

Museets åbningstider:

Tirsdag-søndag kl. 11-16.

Mandag lukket.

Kontoret er åbent hverdage 9.00-16.00.

Efter forudgående aftale med museets kontor er der også adgang for skoleklasser udenfor normal åbningstid.

Der er endvidere mulighed for at aftale gruppebesøg med introduktion og/eller omvisning også udenfor normal åbningstid.

Museet på Sønderkov

Sønderkovgårdsvej 2, 6650 Brørup

Tlf. 75 38 38 66 - Fax 75 38 38 65

E-post: post@sonderskov.dk

www.sonderskov.dk

Museets faste medarbejdere:

Museumsleder: Svend Aage Knudsen

Museumsinspektør: Peter Munch Jensen

Arkivleder: Linda Klitmøller (Vejen)

Bogholder: Ellen-Marie Viuff

Museumsassistent: Hanne Petersen

Assistent: Joan Lindberg

Forvalter: Torben Immerkær Krogh

Rengøring: Elly Mikkelsen

Natur- og Kulturskolen ved Sønderkov

Naturvejleder: Mette Bækgaard Johnsen

Tlf. 75 38 43 37 - Fax 75 38 38 65

E-post: naturvejleder@sonderskov.dk

Restaurant Herregårdskælderen

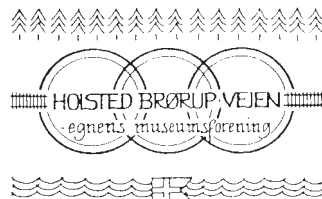
Tlf. 75 38 38 45 - Fax 75 38 38 45

E-post: herre@herregaardskaelderens.dk

www.herregaardskaelderens.dk

Holsted - Brørup - Vejen Egnens Museumsforening

Stiftet den 6. februar 1979 med det formål at oprette og drive et kulturhistorisk egnsmuseum

Formand: Agner Frandsen, Tangevej 98, 6760 Ribe, 75421798.

Næstform.: Flemming Holm Rasmussen, Kløvervej 16, 6650 Brørup, 75 38 38 11.

Kasserer: Inger Gram, Villumsvej 4, 6683 Føvling. 75398259

Kontingent 2004: 100,- kr. for enkeltmedlemmer og 150,- kr. for par.
Kontingentet omfatter partoutkort for årets besøg, ligesom foreningens medlemmer modtager Museumsavisen og meddelelser om aktiviteter.

Redigering: Svend Aage Knudsen, Peter Munch Jensen og Agner Frandsen

Layout: Henriette Roued Olsen

Kustoder, omvisere, smede og møllere på udflugt

Lørdag den 23. oktober afholdt vi den årlige udflugt for de frivillige medarbejdere i Kustode- og Omvisergruppen, Smedegruppen, Møllegruppen, samt deltagere fra museets faste personale. Vejret var typisk dansk mellemgråt efterårsvejr, men vi kom alligevel vidt omkring uden de helt store skybrud.

Vi besøgte Økomuseet Skjern-Egvad Museums afdelinger i Bundsbæk, Bork Vikingehavn og museumscafeen på Fahl Kro. Turen foregik med bus og startede fra Sønderkov kl. 8.30, hvor vi først kørte til Bundsbæk Mølle Vandrerhjem. Naturvejlederen Tage Madsen tog imod, og over kaffebordet fik vi en orientering om den specielle museumsform og ikke mindst de mange aktiviteter omkring Bundsbæk. Vestjyllands Økomuseum repræsenterer 9 forskellige større eller mindre museumsafdelinger og besøgssteder, som er bundet sammen af et omfattende stinet, hvor man kan cykle eller vandre mellem museerne (se

hjemmesiden www.skjern-egvad-museum.dk).

Efter introduktionen var der rundvisning i temaudstillingerne i møllens avlsbygninger og efterfølgende besøg i vandmøllen, hvor overfaldshjulet kørte. Vi fik et rigtigt godt indtryk af det velbevarede mølleanlæg, som nok kan inspirere til de nye aktiviteter på Sønderkov Mølle (se side 15).

Herefter gik vi op til Dejbjerg Jernalders udstillingsbygning, hvor der blev fortalt om museets arbejde med at rekonstruere den ene af de to pragtvogne fra Dejbjerg Mose. De blev fundet i Præstegårdsmosen ved Dejbjerg i 1880'erne, og originalerne står i dag på Nationalmuseet. Udstillingen „Dejbjergs Jernalder“ er flot og spændende opsat, og den er tæt knyttet til aktiviteterne i den nærliggende rekonstruerede jernalderlandsby.

Efter en god frokost på Bundsbæk Vandrerhjem kørte vi ned til Bork ved bun-

Bundsbæk Mølle drives af et overfaldshjul med vand fra en opstemmet sø. Boligen er nu indrettet til museum og en lille café til lejlighedsarrangementer.

Vi er forsamlet foran udstillingsbygningen med historien om Dejbjergvognene og Dejbjerg-egnens jernalder.

Mikkel Hollmann fortæller om kopien af plankevejen fra Nybro og skibene i Bork Vikingehavn. Det er blandt andet kopier af Skuldelevskibene fra Roskilde Fjord.

den af Ringkøbing Fjord. Vi gjorde en kort afstikker til Lønborg Borgbanke og Kirke. Herfra har man en storslået udsigt over det genskabte Skjern Å delta og de oversvømmede enge, som igen er ved at blive et attraktivt miljø for mange fugletræk.

I den rekonstruerede Bork Vikingehavn blev vi omvist af Mikkel Hollmann, som er en engageret moderne viking med stor fantasi og fortællelyst. På grundlag af fund og iagttagelser fra Vikingetiden er der skabt et historiecenter, som er meget brugt af skoler, grupper og turister.

Vi sluttede dagen på den gamle kro, Fahl Kro, hvor vi fik eftermiddagskaffe, kringle og æblekage. Det var en dejlig og hyggelig dag, og det var en god mulighed for museet til at sige tak for den store frivillige indsats.

Svend Aage Knudsen

Generalforsamling

på Sønderskov onsdag
den 16. marts 2005

Dagsorden i.h.t. vedtægterne

Efter generalforsamlingen og kaffepausen er der foredrag i baroksalen.

**Forhenværende museumsdirektør
Mogens Bencard
„Rav på Rosenberg“**

Lysbilledforedrag om de mange usædvanlige ravgenstande fra 16- og 1700-årene fra de Kongelige Samlinger og fra det gamle Kunstammers samlinger på Rosenborg Slot.

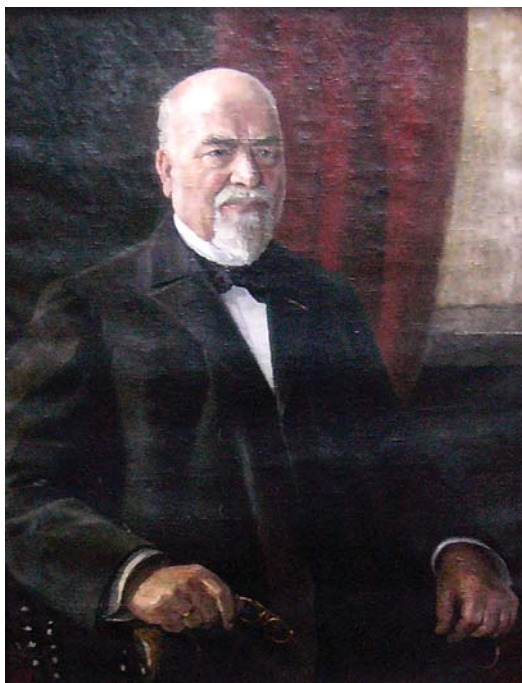

Samleren og amatørarkæologen

Oldsagssamlinger fra Christian Mikkelsen og sønnen Poul Helweg Mikkelsen

Museet på Sønderskov har haft den glæde at modtage adskillige kasser med oldsager fra Odense Bys Museer over de seneste år. Odense Bys Museer har haft et ønske om at indrette sig med fynske fund alene, og de har derfor sendt mange spændende fund tilbage til de egne, hvor de oprindeligt er fundet. I juli måned i år har jeg haft fornøjelsen af at åbne disse kasser og genopdage de spændende oldsager, som er samlet, udgravet og købt i årene 1900 til 1940 af Apoteker Christian Mikkelsen og hans søn Apoteker Poul Helweg Mikkelsen.

Christian Mikkelsen (1844-1924) var

Portræt af Christian Mikkelsen fra 1919, malet af P. Hougaard. Odense Bys Museer.

født i en mindrebemidlet familie og opvokset nær Ringkøbing, hvor han siden drengedårene interesserede sig „for gamle danske og fremmede Mønter“. Han begyndte at samle oldsager, da han blev medhjælper på Odense Løveapotek i 1869 (Katalog over Apoteker Chr. Mikkelsens Samling af Oldsager 1909). Han havde stort held i apotekerbranchen og avancerede hurtigt til ejer af et apotek i Mariager. Sin stærke interesse for arkæologi og mønter bibeholdt han, da han flyttede til Odense og købte Svaneapoteket. Da han ønskede at medvirke til „indad at vinde, hvad udad tabes“, købte han i 1900 et stykke hedeareal i Aalund ved Holsted og byggede en sommerbolig på grunden. Dette blev starten på mange familieferier, og han fik nu også mulighed for at samle og købe oldsager fra denne egn. I 1909 skænkede han sin samling, der rummer fund fra næsten alle dele af Jylland og Fyn, til Fyns Stiftmuseum (senere Odense Bys Museer), og i 1924 blev samlingen suppleret af en testamentarisk gave.

Museet på Sønderskov har som anført kun modtaget den del af samlingen, der stammer her fra egnen, og som bl.a. består af en del genstande, som Christian Mikkelsen og familien opsamlede gennem en årrække ved Holsted Å, i området omkring Præstkær og Aalund. Her fandt de en del flintgenstande, der kan dateres hovedsageligt til Jægersten-

Portræt af Poul Helweg Mikkelsen, 1932.
Odense Bys Museer

alderen (ca. 9000-4000 f. kr.). Der er dog også fragmenter af slebne flintøkser og fladhuggede pilespidser fra bondestenalderen (ca. 4000-1700 f. kr.). Hertil kommer nogle velbevarede bronzegenstande, som Chr. Mikkelsen opkøbte i området, bl.a. en spydspids fra tidlig bronzealder, med såkaldt Bagterp-ornamentik på døllen. Spydspidsen skal være fundet i Vejen, men Chr. Mikkelsen købte den i 1904 for 5 kr. af Chr. Nielsen Vind fra Herning. Chr. Mikkelsen købte også et såkaldt grebspidssværd (bronzesværd) fra yngre bronzealder af en lokal kone, Ane Hus. Sværdet var fundet i en høj på Gørklint mark sammen med et stykke læderskind fra sværdsleden.

Selv om Chr. Mikkelsen ikke selv gravede oldsagerne op af jorden, var han meget omhyggelig med at notere de iagttagelser, som han fik fortalt i forbindelse med erhvervelsen af oldsagerne. Det ændrer dog ikke på det problem, at præcise fundsteder og kontekster stort set ikke foreligger.

Sønnen Poul Helweg Mikkelsen (1876-

1940) får efter faderens død en forstærket interesse for arkæologien. Han bærer stolt sin faders arv videre, både med hensyn til apoteket og arkæologien. De delte stærke følelser for oldsagerne:

„...Disse fem... Numre hører til et samlet Fund, som jeg dec. 1923 (100 kr.) købte af Fhv. Gaardejer Pilegaard, Baungaard pr Lintrup, Sønderyjlland og forcerede min Fader Juleaften 1923. Fader var saa glad for dette samlede Fund og for den glæde jeg havde beredt ham, at han græd af glæde, da han fik det!“ (fra Poul Helweg Mikkelsens katalog)

Men Poul Helweg Mikkelsen træder frem i lyset ved også at være en dygtig udgraver og ikke bare en samler. Han var stærkt knyttet til museumsverdenen på Fyn, hvor han udgravede adskillige fund, bl.a. vikingeskibsgraven Ladby-skibet (1934-35), som han selv bekostede bevarelsen og udstillingen af. Han spillede også en vigtig rolle i en tid, hvor provinsmuseerne ikke selv måtte udgrave. Dette var forbeholdt Nationalmuseet og amatørudgravere. Poul Helweg Mikkelsen inviterede derfor Svend Lar-

Apoteker Poul Helweg Mikkelsen under udgravning af Ladby-skibet 1937-38. Foto: Odense Bys Museer.

Samlede fund af retvæggede bægre og ravperler fundet i enkeltgravsbøj i Tirslund. Foto: Henriette Roued.

sen fra Fyns Stiftsmuseum med på sine gravninger, og skabte dermed et nært forhold til museet (Larsen, 1941).

Her på egnen spillede han en enorm rolle i 1930'ernes arkæologiske udgravninger. Han havde altid følt sig knyttet til huset i Aalund, hvor han havde gode barndoms minder fra, og han kom der også meget som voksen. Sammen med inspektøren på Aalund Johannes Olsen og assistent Harry Hansen udgravede han flere gravhøje i området. Han lavede udførlige beretninger på skrivemaskine, indbundet og med billeder, tegninger og opmålinger af enkeltgrave (fra jysk enkeltgravskultur, ca. 2800-2350 f.kr.) ved Tirslund, Foldingbro, Nørbølling og Surhave. Her repræsenterer hans fund flere retvæggede bægre, stridsøkser af bjergart og ravperler. Ikke blot har museet nu hans fund, men også hans omhyggelige optegnelser over, hvor i graven de var placeret, hvordan gravene var placeret i højen og andre væsentlige fundomstændigheder, som mangler i faderens optegnelser. En høj med en enkeltgrav og 2 grave fra ældre bronzealder (ca. 1700-1100 f.kr.) fremkom ved

en udgravning i Foldingbro. Her blev fundet en såkaldt pålstavsmejsel i bronze, der i sig selv er speciel, fordi bronzen har bevaret en smule af det træ,

Kort over de lokaliteterne, hvor Poul Helweg Mikkelsen har udført udgravninger i 1930'erne, samt Aalund, hvor familien Mikkelsen havde et sommerhus.

Såkaldt pålstavsmejsel fundet i en høj i Foldingbro med træskæfte. Fotografiet er taget under omregistrering på Museet på Sønderkov i 2004. Foto: Henriette Roued.

som mejslen har været skæftet med. Poul Helweg Mikkelsen udgravede også nogle grave fra yngre bronzealder (ca. 1100-500 f.kr.) fundet i nærheden af Sønderkov Hovedgård.

Ved denne lejlighed havde Poul Helweg Mikkelsen besøg på Aalund af P.V. Glob (professor på Forhistorisk Arkæologi fra 1949), som han havde med ude og grave den 6. september 1937 på Sønderkov Hovedgård, hvor han hjalp med at undersøge stensætningen i gravene. Vi må tolke dette som en antydning af den relativt tætte forbindelse, der var mellem amatørarkæologer og professionelle arkæologer på denne tid.

Efter Apoteker Poul Helweg Mikkelsens død i 1940, blev hele hans store privatsamling skænket til Fyns Stiftsmuseum. Hans udgravningsberetninger er forskningshistorisk set værdifulde, og sammen med de mange fund, der stadig er bevaret, er de en god kilde til identifikation af oldsagerne. Museet på Sønderkov kan bruge disse oplysninger til at formidle gravhøje, der i dag er forsvundet. Samtidig kan materialet give en spændende iagttagelse af 1930'ernes amatørarkæologiske virksomhed på egnen.

Arkæologistuderende Henriette Roued

Retvægede bæger fundet i enkeltgravshøj i Tirslund. Foto: Henriette Roued.

Litteratur:

Albrechtsen, Erling: Apoteker Helweg Mikkelsens samling. *Fynske Aarbøger* 1941, pp- 466-478.

Larsen, Svend: Apoteker P. Helweg Mikkelsen. *Fynske Aarbøger* 1941, pp. 461-465.

Nielsen, L. C: *Apoteker Christen Mikkelsen: Ringkøbing - Mariager - Odense*. København. 1934

Kataloger, notesbøger og beretninger fra Christian Mikkelsen og Poul Helweg Mikkelsen opbevares på Odense Bys Museer.

En heldig kartoffel...

Efterårsferieaktiviteter på Sønderskov

I efterårsferien kunne børn og barnlige sjæle på museet blive en „heldig kartoffel“. Tidligere kaldtes efterårsferien for kartoffelferie. Børnene skulle nemlig hjem og hjælpe med at tage

kartofler op.

Det er nok i dagens Danmark de færreste børn, som bruger deres efterårsferie på at tage kartofler op. Men da Sønderskov ligger på en egn med megen kartoffeldyrkning, og fordi kartoffelen har en spændende historie, valgte museet at have kartoffelen som emne i aktivitetsdagene på Sønderskov.

Aktiviteterne bød på værksteder, hvor kartoffelen blev brugt på forskellige måder samt et opgaveløb, hvor deltagerne

kunne ende med at blive en „heldig kartoffel“.

Med et besøgstal på omkring 200 på de to aktivitetsdage, er det klart, at der skulle en anelig mængde kartofler til. Heldigvis syntes den lokale kartoffelcentral i Brørup så godt om emnet, at den havde doneret 50 kg kartofler.

I herregårdskøkkenet havde den efterhånden erfarne komfurbruger, oldfrue Elly Mikkelsen, gang i de store gryder og havde fremstillet en velsmagende kartoffelsuppe. Den var tilberedt af kartofler, gulerødder, porrer samt mælk og smør og var smagt til med muskatnød, salt og peber.

Mens de besøgende slubrede den gode suppe i sig, fortalte museumsinspektør Svend Aage Knudsen om kartoffelns historie, dyrkning og anvendelse af kartofler. De fleste vidste godt, at kartofler

Elly Mikkelsen ved suppegryderne. Foto: Henriette Roued.

Børnene prøvede at lave kartoffeltryk. Foto: Henriette Roued.

Børnene tilbereder kartofler over bål. Foto: Henriette Roued.

bruges til chips og pommes frites, men at kartoflerne også har været brugt til stivelsesmiddel i præstekraver var nyt for de fleste.

Forud for aktiviteten i naturskolen gav museumsinspektør Peter Munch Jensen børnene et kort rids af bogtrykkeriets historie og fortalte om træsnit, kobberstik samt andre former for billedtryk i historisk tid. Derefter fik børnene lov til at lave deres egne bogstavs- og billedtryk ved hjælp af „stempler“, der blev snittet af halve kartofler. Det gjaldt om at have tungen lige i munden for at snitte det tiltænkte mønster i kartofflen. Bækker med et stykke stof overhældt med plakatarfarve blev brugt som stempelpuder. Der blev fremstillet mange farvestrålende tryk på papirerne.

Ved bålpladsen i haven kunne man prøve kræfter med at tilberede en kartoffel over bål. Men inden det nåede så vidt, skulle kartofflen skrælles. Her kunne man deltage i konkurrencen om at lave den længste skræl. Det viste sig hurtigt,

at bedsteforældrene havde gavn af deres mangeårige erfaring med kartoffelskrælning. Den længste skræl nåede op på 109 cm. For flere af børnene var det første gang, de havde en kartoffelskræller i hånden. Der gik lidt tid, inden kartoffel og skræller ville samarbejde.

Herefter skulle kartofflen skæres i skiver, firkanter eller rives, inden den kunne steges over bålet på en langskaftet bålpande.

Alle de børn, som var ude på opgaveløbet (kartoffelløbet), gik hjem med et diplom som bevis på, at de var blevet en „heldig kartoffel“.

På kartoffelløbet skulle deltagerne følge kartoffelafmærkningerne rundt i haven og finde 9 poster, hvor forskellige opgaver skulle løses.

Her skulle der bl.a. svares på, hvad det vil sige at hygge kartofler, og hvad en kartoffeltysker var. På en post skulle der svares på, hvor mange kilo kartofler en gennemsnitsdansker spiser om året. Til manges store overraskelse er det 77 kilo pr. år.

Deltager i konkurrencen om den længste kartoffelskræl. Foto: Henriette Roued.

At kartofflen oprindeligt kommer fra Andesbjergene i Sydamerika, og at der i Danmark dyrkes ligeså mange tons kartofler, som 300.000 store elefanter vejer (1,5 mill. tons), var stof til eftertanke hos mange af de besøgende.

Aktiviteterne på museet i efterårsferien er ved at være en god tradition, og det kan allerede nu røbes, at der er lagt i støbeskeen til nye aktiviteter i efterårsferien 2005.

Naturvejleder Mette Bækgaard Johnsen

Familie på kartoffelløb. Foto: Henriette Roued.

KONGEÅMØDET

Torsdag den 10. februar 2005 kl. 19.30

i baroksalen på Sønderskov

Forhistorisk arkæolog, phd. Mads Holst

„Skelhøj - forløbet og resultater fra udgravningen af bronzealderhøjen ved Tobøl“

Digitalt billedforedrag med mange spændende illustrationer fra udgravningerne og dokumentationen af højens konstruktion for godt 3000 år siden.

Udgravningen af Skelhøj er afsluttet, og højen er genskabt. Desværre var centralgraven plyndret, men sammenholdt med projektets formål, har udgravningerne alligevel opfyldt forventningerne og givet meget spændende resultater. Storhøjens konstruktion og arkitektur er blevet dokumenteret på grundlag af helt nye udgravningsmetoder.

Bronzealderens storhøje er blandt de største enkeltbygningværker i den skandinaviske forhistorie. Detaljerede undersøgelser som dem, der er gennemført på Skelhøj, giver meget ny viden om både samfundsforhold, byggeriets organisation og bronzealderens religion. I tæt samarbejde med naturvidenskaben er resultaterne også epokegørende for iagttagelser af byggematerialerne og det omgivende kulturlandskab.

Der bliver også lejlighed til at høre lidt mere generelt om bronzealderens egekistegrave og om bronzealderens bebyggelse ved denne del af Kongeåen. Mange har fulgt de offentlige rundvisninger på udgravningsstedet. Vi glæder os til at byde udgravningslederen Mads Holst velkommen til hans sammenfatning og konklusion.

„Væver Inge Bjørn udstiller oldtidsdragt og nutidstøj“

Dette er titlen på museets temaudstilling i 2005, som åbner ved en reception den 18. marts kl. 14.00. Alle er velkommen.

Inge Bjørn fylder 80 år i 2005, og det er i år 30 år siden hendes store bogværk „Oldtidsdragt – nutidstøj“ udkom. Vi benytter lejligheden til markere dette med en retrospektiv særudstilling, som tager tråden op fra dette virke, og som belyser en epoke, hvor Inge Bjørn var uløseligt forbundet med Askov Højskole. Inge Bjørn blev dermed den sidste repræsentant for en vævehistorisk tradition, som Askovmiljøet har været ramme omkring siden slutningen af 1800-tallet.

På den arkæologiske front er der i de sidste årtier kommet mange nye fund tilveje, som kan underbygge og supplere den særlige niche, som Inge Bjørn repræsenterede i en tid, der lå forud for eksperimental arkæologi, som vi i dag bl.a. møder den i Lejre Historiske Forsøgscenter. Samtidig kunne Inge Bjørn som kunstner tillade sig at arbejde med frie emner og fortolkninger af design,

teknik og tradition. Dette har været inspirerende for mange andre, som gerne vil kopiere og fortolke fortidens tekstiltradition.

Særudstillingen opsættes på kryds og tværs i Sønderkov. Det bliver små og store temaer, som skal fremstå, som når vi bladrer i Inge Bjørns digre bogværk og derved finder dokumentation og eksempler på den frie fortolkning af klassiske væveteknikker og udnyttelsen af materialernes egenskaber.

Museet på Sønderkov har selv gjort epokegørende fund, som kan føre vores tekstilhistorie helt tilbage til midten af bondestenalderen. Senest er der også fundet meget store vævevægte i Vikingetidens Holsted Overmark. De kan have været brugt til store lærredsvæve – måske til vævning af sejldug. Da vi har besluttet at forlænge oldtidsudstillingen „Holsteds oldtid skriver Danmarkshistorie“, bliver der god mulighed for at kombinere Inge Bjørns emner med både spinding og oldtidsvævning.

Da Inge Bjørns bog udkom, blev den i bl.a. Politiken den 14. december 1974 anmeldt af arkæologen, professor P. V. Glob. Denne anmeldelse rammer flot samtidens arkæologiske vurdering af det store værk, og det er en fin foromtale af det emne, særudstillingen skal belyse.

Hele anmeldelsen bringes i det følgende: „*Det er bogen, som så mange har ventet på. Både professionelle vævere og amatører, begyndere og vide-*

rekomne, men også de talrige elever, som Inge Bjørn gennem en snes år har undervist på Askov Højskole og som selv aktivt har deltaget i det arbejde, hvis omfattende resultater nu fremlægges. Og det gøres på fornemste måde både med hensyn til indhold og udstyr i det prægtigt illustrerede værk med billeder i sort/hvid og farve, mange taget af den navnkundige Gerard Franceschi.

Det digre værk er blevet en håndbog i vævning og syning, tillige en klædedragtens kulturhistorie. Trods et omfattende stof, hentet fra mange steder og fra alle tider, hvor væve- og skrædderkunsten stod højt, er den letlæst, fordi den er velskrevet og det omfattende stof er fremlagt velordnet og klart. Alt anskueliggøres med et usædvanligt stort og godt billedudvalg i foto og tegning, der følger alle afsnit i enkeltheder.

Der indledes med afsnit om kartning og spinding med håndten og på rok på en sådan måde, at også begyndere kan følge med og blive selvlærte. Det gælder for alle arbejdsprocesserne bogen igennem, hvor man læser om be-

handlingen af uld, hår, bør, nælde og silke. Om båndvævning på brikvæv, båndvæv og vævespjæld, om de forskellige væve, vævninger og opsætninger.

Spændende er afsnittet om plantefarvning med de mange forskellige planter, deres behandling og gamle opskrifter, illustreret med farvebilleder fra farveren Ejnar Hansens herbarium. Særlige afsnit omhandler batik og bloktryk, møsteropbygning og farveforståelse.

Bogens materiale bygger på mere end 3000 års erfaringer inden for væve- og dragtkunsten. Mange af de ældste teknikker og dragttyper er fra danske bronzealderegekister og jernaldermosefund, som både teknisk og videnskabeligt er behandlet af dr. Margrethe Hald, til hvis grundlæggende studier der til stadighed henvises og hvis billedmateriale benyttes. Disse oldtidsdragters snit er sammen med fremmede dragttyper, bl.a. tunikaformer, udgangspunkt for en lang række klædninger, som Inge Bjørn og hendes elever har skabt og hvoraf mange afbildes. Et særligt træk ved nutidstøjet i forhold til oldtidsdragterne er brugen af uld, særlig fra får af mange racer, lige fra Australien til Island, der kombineres i de forskellige stoffer. Det er en fortsættelse af Paula Trocks grundlæggende forsøg og resultater.

I denne fremragende bog forenes håndværk og kunst på en sjælden måde, fordi den er skrevet af en dygtig tekniker og en fornem kunstner. Fremover vil den være en kilde til lærdom og inspiration for mangfoldige“.

P. V. Glob, 1974

Økonomisk støtte til Sønderskovmodel

Museet modtog i november måned 120.000 kr. i økonomisk støtte fra Brørup Sparekasse. Beløbet er øremærket til fremstilling af en bygningshistorisk model af Sønderskov til brug i museets formidling. Modellen bliver i skala 1:50, og der er i øjeblikket fuld gang i modelbyggeriet. Den færdige model vil omfatte Sønderskovs hovedbygning, hele voldstedet samt det inderste af voldgraven. Formålet med modelbyggeriet er at illustrere de vigtigste bygningshistoriske forandringer fra 1620 frem til i dag samt illustrere nogle spor fra endnu ældre anlæg.

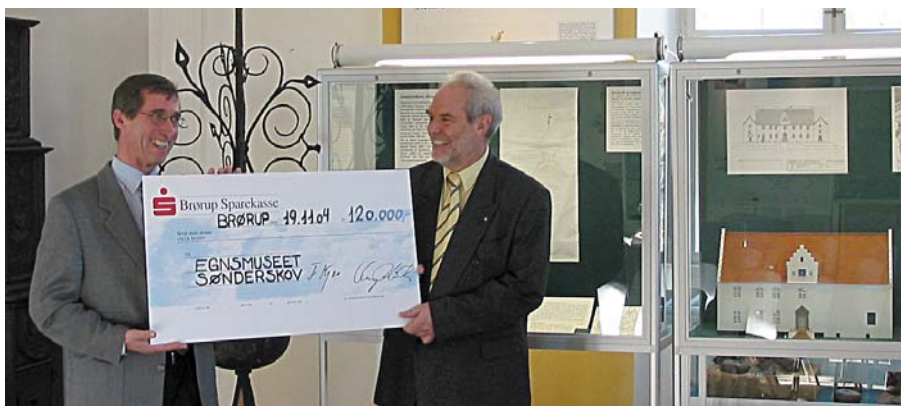
Sparekassens støtte vil bl.a. blive brugt til indkøb af materialer, maskiner og værktøj samt til finansiering af modelvinduer og tårndele i klar plastic. Udgangspunktet for modellen af Sønderskov er herregården, som den ser ud i dag, men på væsentlige steder får modellen tilføjet bygningsdele, som er forsvundet ved ombygninger. De forsvundne dele vil i flere tilfælde være lavet i et andet materiale end resten af modellen, så det tydeligt fremgår, at de hører fortiden til. De nu nedrevne dele af de to diagonaltårne fra 1600-tallet vil

således komme til at stå i klar plastic på modellen. Disse tårndele er blevet støbt i klar plastic hos et modelbyggerfirma, der også har støbt de fleste af vinduerne.

Der vil også blive benyttet andre teknikker til at anskueliggøre Sønderskovs bygningshistorie ved hjælp af modellen. For eksempel vil der blive lagt en række tværsnit i modellen. Der vil være en stor åbning i hovedfløjens facade, hvor man kan se ind i bygningen og studere forskellige bygningshistoriske detaljer. En række steder på voldstedet vil der være snit i stenpikningen, så man kan se, hvor der blev gjort arkæologiske fund under restaureringen af Sønderskov i 1980'erne og 1990'erne. Der vil også blive et snit i en af voldstedets sider, hvor man kan studere voldstedets opbygning.

Når Sønderskovmodellen er færdig, vil den få permanent plads i det sydvendte rum bag museets butik. Museet har tidligere modtaget 15.000 kr. af Vejen Trælast, der bl.a. vil kunne finansiere fremstillingen af et podie til modellen.

Målet er, at modellen skal stå færdig i løbet af 2005. Arbejdet med modellen udføres på museet af museumsinspektør Peter Munch Jensen.

Brørup Sparekasses direktør Flemming Holm-Rasmussen overrækker en check på det donerede beløb til museumsinspektør Svend Aage Knudsen.

Sønderskov vandmølle i gode hænder

- en møllegruppe er etableret

De nye ejere af Sønderskov Vandmølle, Dines og Merete Holm, har allerede gjort en stor indsats for den gamle mølles oprydning og vedligeholdelse. Dette blev i sommer, søndag den 20. juni, fulgt op af åbent hus i sammenhæng med den landsdækkende Mølledag. Museet havde bistået med fremstilling af nogle informationsplancher og bistået med lysætning i det store og spændende kælderrum med aksel og tandhjul. På Mølledagen afholdt vi to rundvisninger, som startede med et billedforedrag i Natur- og Kulturskolen på Sønderskov. Her blev der fortalt om møllens lange historie og den oprindelige sammenhæng med herregården. Gæsterne gik herefter i flok og følge ned til møllen, hvor der var åbent, og hvor Dines og Merete tog imod. Det var en dejlig dag med tæt ved 170 gæster.

Møllegruppen

Vi benytter lejligheden til at genoplive en Møllegruppe, og det har bestemt båret frugt. I skrivende stund er der 14 deltagere, og gruppen vil mødes til løsning af forskellige praktiske opgaver flere gange i løbet af vinteren. Der er mange konkrete opgaver, men i opstar-

ten handler det meget om at bistå med oprydning og reovering. Museet vil sammen med Dines og Merete Holm også udarbejde en bevaringsdeklaration, som kan indgå som en frivillig fredning af den bevaringsværdige del af mølleanlægget. Dette åbner også mulighed for, at der opnås fonds- og sponsormidler.

Åbent efter aftale

Der er ikke aktuelle planer om at åbne møllen fast. Der sigtes primært på særåbninger på Mølledagen og ved andre fastlagte og aftalte tidspunkter. På sigt vil museet også gerne inddrage møllen i formidlingen til grupper i forbindelse med aftalte rundvisninger. Men i første omgang er målet en yderligere reovering og dokumentation af møllen frem mod Mølledagen i juni 2005. Interesserede kan henvende sig til museet eller kontaktpersonen, som udpeges ved et kommende arbejds møde.

Folder om møllen

Der arbejdes på en lille folder om møllens historie og topografi. Den vil blive bragt som en artikel i næste nummer af Museumsavisen og vil også blive lagt ud på museets hjemmeside.

Sv.Aage Knudsen

